

Itsemurhien ehkäisy Kainuussa

Kainuun sote

Itsemurhavaarassa olevan henkilön tai itsemurhaa yrittäneen henkilön hoito- ja palveluketjut Kainuun soten ammattilaisille

Mukana elämässä – hankkeen ohjausryhmä

17.11.2022

Suunnittelija Eija Hujanen, sairaanhoitaja, JEAT, eija.hujanen@kainuu.fi

Mielenterveysstrategia 2020-2030

LÄHTÖTILANNE

- Kainuussa on väkilukuun suhteutettuna paljon itsemurhakuolleisuutta. Puolestaan mielenterveyspalveluihin hakeutuminen on tapahtuu myöhäisemmässä vaiheessa ja palveluiden käyttö on muuta maata vähäisempää. Perusterveydenhuollossa käyntejä muulle ammattiryhmälle kuin lääkäreille on eniten koko maassa.
- Hoito- ja palvelupolun kuvaus toteutettiin asukkaille Kainuun soten julkisille verkkosivuille keväällä-22, jonka rinnalla työstettiin ammattilaisille hoito- ja palveluketju mallinnukset

Hoito- ja palveluketjujen kuvaus ammattilaisille Kainuun soten sisäiseen Intranettiin.

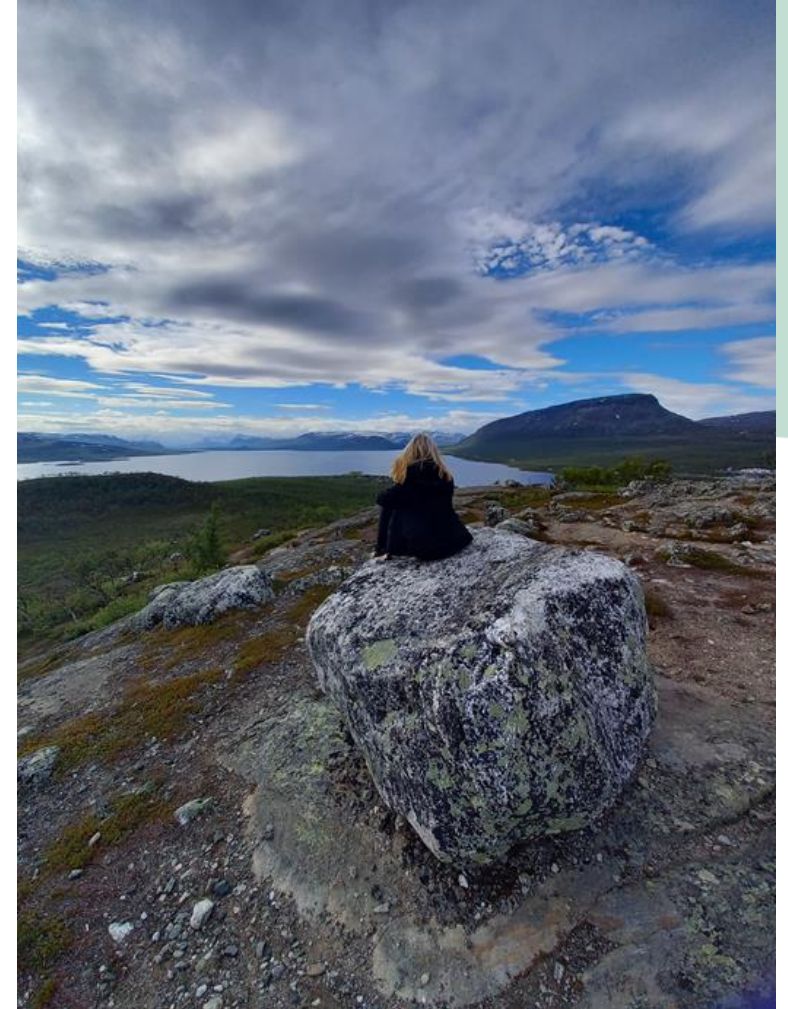
- Hoito- ja palvelu ketjujen avaamisella on ollut tavoitteena tarjota ammattilaisille:
 - lisää tietoa itsemurhien ehkäisystä, puheeksi ottamisesta ja itsemurhariskitekijöiden tunnistamisesta, varhaisesta tuesta
 - sekä jatkohoidon järjestämisestä, hoito- ja palvelumahdollisuuksista.
 - Läheisten huomioiminen ja tukeminen
 - omahoidon palvelut sekä sähköisten palveluiden mahdollisuus.
- Kohderyhmänä ovat Kainuun soten ja tulevan Kainuun hyvinvointialueen ammattilaiset
- Hoito- ja palveluketjut on eritelty kolmeen polkuun, nuorille, työikäisille ja ikäihmisille.
- Nuorten hoito- ja palveluketju koskee 13-17-vuotiaita nuoria.
- Työikäisten hoito- ja palveluketju koskee 18-64-vuotiailta asiakkaita/potilaita ja ikäihmisten hoito- ja palveluketju yli 65-vuotiaita, jotka usein ovat jo työelämän ulkopuolella.
- Asia sisältöjä on tarkasteltu tai annettu kommentoivaksi nuoriso psykiatrian, aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden, sosiaalipalveluiden, Kainuunmeren työterveyshuollon sekä ikäihmisten asiakasohjauksen esihenkilöiden kanssa sekä ME-hankkeen projektiryhmissä.

Hoito- ja palveluketjujen mallinnus ammattilaisille Kainuun soten Intranettiin.

- Kehittämistyössä on hyödynnetty Itsemurhien ehkäisy ja itsemurhaa yrittäneen hoito Käypä hoito-suositusta ja Kansallisen Mielensterveysstrategian ja itsemurhien ehkäisy ohjelma vuosille 2020-2030
- Kehittämistyössä on syvennetty Kainuun soten olemassa oleviin toimintamalleihin ja työohjeisiin.
- Hoito- ja palveluketju mallinnuksesta löytyy hankkeen laatimia tuotoksia mm. asiatiivistelmiä, työohjeita, asiakasesitteitä sekä työohjeita päivitetty yhteistyössä vastuualueiden esihenkilöiden kanssa

Ammattilaisille mallinnukset julkaistaan Kainuun soten intranettiin loppu vuonna 2022 ja vuoden 2023 alussa tiedotetaan henkilöstöä näistä monilla eritavoin mm. yhteistyöpalaverissa, osallistamalla työyksiköiden tai vastuualueiden henkilökuntaryhmiin, intran välityksellä ja sähköpostitse

Prosessin nimi	Työikäisten (18-64- vuotiaat) itsemurhavaarassa tai itsemurhaa yrittäneen hoito- ja palveluketju
Kuvauksen laatija ja pvm	Mukana elämässä -hanke, suunnittelijat Hujanen Eija ja Maarit Rajatalo 21.4.2022
Prosessin omistaja Hyväksyminen pvm	Aikuisten mielenterveys- ja riippuvuuksien hoidon tulosityksikön päälliköt (Marja-Leena Leinonen, Marjo Pietikäinen) 1.6.2022
Prosessin tarkoitus ja tavoitteet	Tarjoaa itsetuhoisen tai itsemurhaa yrittäneen asiakkaan hoitoon ja palveluun tietoa ja palveluiden toimintatapoja itsemurhien ehkäisyssä, arvioinnissa ja jatkohoidon järjestämisessä sekä läheisten huomioimisessa. Tavoitteena itsemurhayritysten ja itsemurhien vähentyminen Kainuussa.
Prosessin lähtötilanne	Huoli itsetuhoisuudesta
Prosessin lopputilanne	Kuntoutunut ja hyvinvoiva henkilö, saanut ohjauksen muihin tarpeenmukaisiin varhaisentuen palveluihin
Prosessin asiakkaat, asiakkaiden tarpeet, vaatimukset ja odotukset	Kainuulaiset 18–64-vuotiaat asukkaat, joilla itsetuhoisuutta, itsemurhavaara tai akuutti itsemurhayritys. Hyvä ja oikea- aikainen tunnistaminen ja arviointi, nopea hoitoon pääsy, hyvä kohtelu, luottamus, tarpeenmukainen hoito. Osaavat työntekijät.
Sidosryhmien odotukset ja vaatimukset	Toimiva yhteistyö eri sidosryhmien välillä ja moniammatillinen yhteistyö, sujuva tiedonkulku. Asiakas saa avun varhaisessa vaiheessa.
Prosessin kriittiset menestystekijät	Ammattitaitoinen henkilökunta, läheisten huomioiminen, hoidon- ja palvelun toteuttaminen Käypä hoito -suositusten mukaisesti
Prosessin mittarit ja tavoitteet	Asiakaspalautteet, Haipro ilmoitukset, Hoitoon pääsy - ja hoitoaikojen seuranta, käyntitilastot, toimenpideluokitukset, näyttöön perustuvien arviointimittareiden ja menetelmien käyttö, itsemurhien määrä Kainuussa
Prosessin keskeiset resurssit	Ammattitaitoinen ja riittävä henkilökunta, sujuvat toimintatavat, toimivat työmenetelmät ja välineet
Prosessin operatiivinen ohjaus ja kehittäminen (ohjauspalaverit, kehittämistavat)	Vastuualueiden laaturyhmät ja vastuualueiden esihenkilöiden palaverit.
Rajapinnat muihin prosesseihin	Päivystysasiakas, ensihoito, päivystys, aikuissosiaalityön palveluprosessi, mielenterveys- ja päihdeasiakkaan tarpeenmukainen hoito, Kainuun työterveys -liikelaitoksen palveluprosessi, teho- ja valvontahoitoa tarvitsevan potilaan hoitoketju

Riskianalyysi

Toiminto/ prosessin vaihe	Riskit	Syyt	Riskin suuruus 1 – 5	Toimenpiteet /suojausjärjestelmä (esim. tarkistuslistat)
Itsemurhariskin tunnistaminen	Itsemurhariskiä ei tunnisteta Stigma Itsetuhoisuutta ei oteta puheeksi Masennusta tai päihdeongelmaa ei tunnisteta	Osaamisen vaje Itsemurhariskin kieltäminen Häpeä, asenne Ei tiedetä miten toimia Haipro-ilmoitukset jäävät tekemättä	2	Säännölliset koulutukset Perehdytys Toimintamallien selkeyttäminen Varhaisentuen tehostaminen Kansallisten arviointimittareiden hyödyntäminen
Hoidon- ja palvelutarpeen arviointi	Arvioinnin oikea-aikaisuus Lyhyt lääkärin vastaanottoaika Psykiatrin konsultaatio haasteellisuus Ammattilaisten ilmoitusvelvollisuudet jäävät tekemättä	Palveluihin ei pääse, odotusajat pitkiä Vähäiset lääkäriresurssit Henkilöstön saatavuus Epäselvät toimintamallit	4	Aktiivinen henkilöstön rekrytointi Toimintamallien selkeyttäminen Ohjeistus psykiatrin konsultaatiosta Kansallisten arviointimittareiden hyödyntäminen Viranomaisyhteistyö ja yhteystietojen ajantasaisuus
Jatkohoidon järjestäminen	Pitkät jonot hoitoon pääsemiseksi Hoito- ja kuntoutussuunnitelma jää tekemättä Turvasuunnitelma jää päivittämättä tai tekemättä Jatkohoito jää järjestämättä	Vähäiset resurssit Hoidot ovat pitkiä Puuttuu hoito- ja kuntoutussuunnitelma Verkostoa ei saada koottua samanaikaisesti Yhteistyö- ja toimintakäytännöt vaihtelevia eri sote- organisaatioissa	4	Aktiivinen henkilöstön rekrytointi Toimintamallien selkeyttäminen Hoitoprosessien kehittäminen ja tehostaminen Turvasuunnitelman laatiminen itsemurhariskissä olevalle henkilölle Omahoito-ohjelmien hyödyntäminen Varhaisentuen tehostaminen
Läheisten ja omaisten tukeminen	Henkilö kieltää perheen tai läheisten mukana olon hoidossa Läheiset ja omaiset jäävät huomioimatta Ei tunnisteta läheisten ja omaisten tuen- ja hoidon tarvetta	Ristiriitaiset ihmissuhteet, ei haluta huolestuttaa läheisiä Läheisiä ja omaisia ei nähdä voimavarana hoidon aikana Osaamisen vaje	2	Toimintamallin selkeyttäminen Hoitoprosessien kehittäminen ja tehostaminen Säännölliset koulutukset Tiedon lisääminen läheisten ja omaisten tuen palveluista

